

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ», КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ
IMPERATYV PL SPÓŁKA Z OGRANICZONA ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
(ТОВ «ТОРГОВИЙ БУДИНОК ІМПЕРАТИВ», ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
MILTON FRIEDMAN UNIVERSITY (БУДАПЕШТ, УГОРЩИНА)
VILNIUS UNIVERSITY, DEPARTMENT OF ACCOUNTING AND AUDIT (ВІЛЬНЮС, ЛИТВА)
ТОВ «ХЛАДОПРОМ»

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

III Міжнародної науково-практичної конференції

«ВІДНОВЛЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПРІОРИТЕТИ, ПРАКТИКИ»

2025

Харків,
3 квітня 2025 року

УДК 338.246.88
М 74

Редакційна колегія:

Гурова Капіталіна – в. о. директора, к. е. н., доцент, Заслужений працівник народної освіти України.

Савченко Ілля – заступник директора з навчально-методичної роботи, к. держ. упр., доцент.

Болотова Тетяна – завідувач відділення економіки та бізнесу, к. е. н., доцент.

Гібкін Кирило – завідувач відділення харчових технологій та сфери обслуговування.

Золотухіна Олена – заступник директора з навчально-методичної роботи.

Кулінченко Сергій – голова ради студентського самоврядування коледжу.

Домбровська Світлана – в. о. проректора з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, д. держ. упр., професор, Заслужений працівник освіти України.

Барішевський Олексій – Голова Наглядової ради ТОВ «ХЛАДОПРОМ».

Ніколенко Борис – директор ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Imperatyv PL Sp. Z o.o, (Варшава, Польща).

Peter Szatmari – Dr., проректор з загальної роботи та зав'язків з громадськістю Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина).

Rasa Subacienė – Dr., завідувач кафедри обліку та аудиту Вільнюського університету, професор (Вільнюс, Литва).

Чумак Оксана – завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій Державного університету «Київський авіаційний інститут», д. е. н., професор.

Рекомендовано до оприлюднення Педагогічною радою ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ» (протокол № 9 від 26.03.2025 р.).

Збірник тез доповідей містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики», в яких розглядається основні напрями створення умов для модернізації національної економіки, розробити підходи до формування політики модернізації економіки та пропозиції щодо механізму її реалізації.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей та повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакційної ради збірника.

М 74   **Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики».** – Харків : ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2025. – 226 с.

© ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2025.

Одним з можливих рішень цієї ситуації може бути реалізація документа, подібного до Карти поляка, яка підтверджує польське походження та приналежність без надання громадянства.

Громадянство є угодою між громадянином і державою, де обидві сторони мають права та обов'язки, які необхідно поважати. Тому слід звертатися до інституту громадянства з максимальною обережністю, враховуючи потенційні вигоди та майбутні ризики.

Список використаних джерел:

1. Україна воює за цінності свободи й демократії, тому розраховує на підтримку цивілізованого світу – Президент. Президент України – Офіційне інтернет-представництво. 01.03.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-voyuue-za-cinnosti-svobodi-j-demokratiyitomu-rozgra-73273> (дата звернення: 20.09.2023).
2. Українська політична нація: проблеми становлення : зб. наук. ст. / за ред. М.М. Розумного, М.Т. Степика, В.М. Яблонського. Київ: НІСД, 2012. 384 с. \
3. Кононенко В.П., Тимченко Л.Д. Забезпечення Європейським судом з прав людини прямої дії норм Конвенції 1950 р. Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини: матер. 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 20-21 вересня 2013 р.). За ред. д.ю.н., проф., академіка Ківалова С.В. Одеса: Фенікс, 2013. С. 131–137.
4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
5. Кононенко В.П. Становлення принципу поваги прав людини в Європі, його зв'язок з міжнародною та національною безпекою. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. 2023. № 75. ч. 1. С. 104–109.
6. Закон України „Про громадянство України”. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 13. ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Текст> (дата звернення 04.10.2024).
7. Поединок О.Р. Сприйняття подвійного громадянство в законодавстві та правова практика України. Проблеми сучасної України. 2013. 3(101). Стор. 161–168.
8. Константинова Н. Подвійне громадянство: нові перспективи чи сумнівна політична технологія? Радіо Свобода. 3.12.2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/ua> (дата звернення 04.10.2024).

Руденко І. В., к. е. н., доцент,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

ЩОДО ПЛАНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ПРИ КОЛЕКТИВНІЙ (БРИГАДНІЙ) ФОРМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ

У тих випадках, коли необхідна одночасна робота певної групи робітників, застосовується колективна (бригадна) форма оплати праці. Її розвиток обумовлено перш за все прогресивними змінами в технічному оснащенні виробництва, масовим впровадженням систем машин, нових технологічних процесів тощо. Слід зауважити, що під колективною (бригадною) формою організації праці розуміється така форма, при якій певному колективу робітників (бригаді) плануються кількісні та якісні показники роботи, встановлюються нормативи трудових витрат та забезпечується матеріальна зацікавленість у високих результатах праці [1].

В залежності від професійного складу робітників виділяють бригади спеціалізовані та комплексні, розрахунок чисельності робітників у яких має певні відмінності.

Розрахунок чисельності робітників спеціалізованої бригади можливо здійснювати за витратами нормованого часу на одиницю продукції або за нормами виробітку. Перший варіант розрахунку потребує таких вихідних даних як: трудомісткість виробничої програми за кожним розрядом робіт, які входять до завдання виробничої бригади; витрати робочого часу на одного робітника та середній відсоток виконання планових норм.

Нормативна чисельність бригади робітників ($Ч_H$) у цьому випадку дорівнюватиме:

$$Ч_H = \sum_{i=1}^n \frac{Tr_i}{B_i \times K_i}, \quad (1)$$

де Tr_i - трудомісткість i -ї програми, нормо-год;

B_i - усереднені витрати часу робітників i -ї професії, нормо-год;

K_i - коефіцієнт перевиконання норм робітників i -ї професії;

n - кількість професій.

Чисельність робітників спеціалізованої бригади при даному варіанті розрахунку дорівнюватиме сумі чисельності робітників за усіма видами робіт, які становлять її завдання.

Другим варіантом розрахунку є обчислення чисельності робітників спеціалізованої бригади за нормами виробітку. На підприємствах, де встановлені такі норми виробітку, явочна кількість робітників спеціалізованих бригад може визначатися шляхом ділення встановленого виробничим завданням змінного обсягу роботи для даної спеціальності на добуток норми виробітку та запланованого коефіцієнта її виконання.

У комплексних бригадах розрахунок чисельності робочих здійснюється по-іншому. Слід зауважити, що комплексною є така виробнича бригада робітників, яка виконує весь комплекс взаємопов'язаних, різних за технологією та трудомісткістю операцій виробничого процесу [2]. Основна відмінність комплексних бригад від спеціалізованих полягає в тому, що до першої входять робітники різних професій (спеціальностей), тоді як до другої — робітники однієї спеціальності.

При організації комплексних бригад до нормативної чисельності відрядників необхідно додати чисельність погодинників, яка може бути розрахована або за нормативами або складена у межах штатного розкладу ділянки, лінії. Проектна чисельність комплексної бригади при цьому варіанті розрахунку ($Ч_{ПР}$) становитиме:

$$Ч_{ПР} = Ч_V + Ч_{П}, \quad (2)$$

де $Ч_V$ - нормативна чисельність відрядників;

$Ч_{П}$ - нормативна чисельність погодинників.

Наголошуємо, що до складу бригади можуть входити усі категорії робітників: основні та допоміжні робітники, інженерно-технічні робітники, молодший обслуговуючий персонал.

В залежності від характеру поділу праці робітників у складі комплексних бригад виділяють бригади з повним і неповним поділом праці, а також без поділу праці між робітниками [3].

Явочна чисельність робітників бригади з повним поділом праці визначається шляхом діленням обсягу роботи за кожною спеціальністю (професією) у відповідних одиницях вимірювання на норму виробітку в розрахунку на одного члена бригади. Втім величина норми виробітку має бути скорегована на плановий відсоток її виконання, після чого розраховується чисельність робітників за кожним видом робіт.

Розрахунок чисельності робітників комплексної бригади з неповним поділом праці має свої особливості та здійснюється в певній послідовності. На першому етапі визначається чисельність робітників для виконання окремих видів робіт, які входять до виробничого завдання бригади, шляхом ділення добових обсягів окремих видів робіт. Розрахунок чисельності робітників здійснюється шляхом ділення добових завдань на відповідну норму виробітку, скореговану з урахуванням запланованого відсотку її виконання. Отримані розрахункові дані потреби у працівниках окремих професій (спеціальностей) підсумовують, що і становить загальну явочну чисельність робітників комплексної бригади.

Явочна чисельність комплексної бригади без поділу праці серед робітників визначається шляхом поділу встановленого добового обсягу на комплексну норму виробітку на одного робітника, скорегованого з урахуванням запланованої норми її виконання.

Важливе значення при розробці бізнес-плану має визначення фонду оплати праці. При колективній (бригадній) системі оплати праці визначення фонду заробітної плати має свою специфіку. Специфіка визначення фонду заробітної плати при відрядній системі оплати праці полягає у визначенні відрядної розцінки. При бригадній оплаті праці норми часу та відрядні розцінки обчислюються не індивідуально, а в цілому на бригаду [1]. Слід зазначити, що розрахунок відрядних розцінок при бригадній відрядній оплаті праці залежить від того, як встановлюється завдання бригаді — у нормах виробітку або у нормах часу. Якщо бригаді встановлюється норма виробітку, то бригадна відрядна розцінка (Р) може бути визначена за такою формулою:

$$P = \frac{\sum_{i=1}^n C_{дн}}{N_{БР}}, \quad (3)$$

де $C_{дн}$ - сума денних тарифних ставок членів бригади;

$N_{БР}$ - норма виробітку бригади за зміну;

n - чисельність робітників у бригаді.

Якщо бригаді встановлюється норма часу на виготовлення виробу (роботи), то бригадна відрядна розцінка (Р) може бути визначена за наступною формулою:

$$P = C_{Сбр} \times N_{чбр}, \quad (4)$$

де $C_{Сбр}$ - середня часова тарифна ставка членів бригади;

$N_{чбр}$ - норма часу виконання роботи усіма членами бригади.

Колективну оплату праці слід застосовувати у тому випадку, якщо техніко-організаційні умови виробництва обумовлюють доцільність та необхідність її застосування. Так, впровадження колективної оплати праці доцільно у тих виробництвах, де має місце тісний взаємозв'язок у часі та просторі послідовних операцій.

Наведені міркування про визначення чисельності робітників підприємства та бригадні відрядні розцінки при колективній (бригадній) формі організації праці забезпечить більш точний розрахунок потреби в робочій силі та більш оптимальне планування фонду заробітної плати.

Список використаних джерел:

1. Бортник С. М. Бізнес-планування та оцінка впливу людського чинника в управлінні проектами розвитку підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 65. С. 58–63. URL: <https://surl.gd/llosna>

2. Непран А. В., Мельничук М. О., Руденко І. В. Планування чисельності та фонду заробітної плати робітників при колективній (бригадній) формі організації праці. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2024. № 2 (33). с. 127-139. URL: <https://surl.li/crfige>
3. Шацька З. Я. Актуальні підходи до управління персоналом підприємства в умовах воєнного стану. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 10 (257). С. 100–104. URL: <https://surl.gd/vpgtfk>

Семенцова О. В., к. е. н., доцент,
доцент кафедри менеджменту, публічного управління та HR технологій
Челядінова Н. Г., к. е. н., доцент,
доцент кафедри менеджменту, публічного управління та HR технологій
Український державний університет залізничного транспорту

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В СИСТЕМІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Відновлення економіки України після воєнних руйнувань потребує комплексного підходу, особливо у сфері транспорту, зокрема залізничного. Інноваційний розвиток у цьому напрямі є ключовим фактором підвищення ефективності, надійності та екологічної стійкості залізничної системи.

Ключовими напрямками удосконалення інноваційної складової в системі залізничного транспорту України під час повоєнної відбудови мають стати технічні, організаційні та управлінські.

В контексті технічного напрямку вдосконалення інноваційної складової в системі залізничного транспорту України під час повоєнної відбудови першим завданням є впровадження сучасних цифрових технологій. Автоматизація процесів управління рухом поїздів, система моніторингу стану інфраструктури та вагонного парку дозволила значно підвищити рівень безпеки та скоротити час простоїв. Використання інтелектуальної системи аналізу даних забезпечує можливість прогнозування технічних несправностей і своєчасного планування ремонтних робіт, що мінімізує аварійні ситуації.

По-друге, інноваційний розвиток залізничного транспорту тісно пов'язаний із запровадженням нових матеріалів і конструкцій. Застосування легших і міцніших матеріалів для виготовлення вагонів та локомотивів сприяє зниженню енергоспоживання та підвищенню швидкості руху. Інноваційні підходи до конструкції колійного полотна забезпечують підвищену стійкість до зношування та зменшення шумового впливу на навколишнє середовище.

Також варто відзначити важливість розвитку енергозберігаючих технологій. Використання гібридних та електричних локомотивів, а також рекуперативного гальмування дозволяє значно знизити рівень енергоспоживання. Впровадження альтернативних джерел енергії, таких як сонячні батареї або вітрогенератори, на станційних об'єктах забезпечує додаткові можливості для енергетичної оптимізації.

Щодо організаційного напрямку вдосконалення інноваційної складової в системі залізничного транспорту України під час повоєнної відбудови, варто звернути увагу на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, що є запорукою покращення координації між ефективними учасниками транспортного процесу. Запровадження єдиних цифрових

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	57
Кононов О. І.	59
ВПЛИВ INFLUENCER MARKETING НА РОЗВИТОК БІЗНЕСУ	59
Кузьменко І. А.	61
МАРКЕТИНГОВІ МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	61
Майборода М. О.	63
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ.....	63
Мігаль В. П.	65
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИРОБНИЦТВІ ПЕРСИКОВОГО БОРОШНА ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ПЕРЕРОБКИ ПЛОДООВОЧЕВОЇ СИРОВИНИ	65
Нагорна І.В.	67
ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ВПЛИВ АВТОМАТИЗАЦІЇ НА ФІНАНСОВУ ЗВІТНІСТЬ ТА КОНТРОЛЬ.....	67
Нікулін Д. В.	69
ВПЛИВ НА ПРОДАЖ ТА СПОЖИВАННЯ ВИДИМОГО РОЗМІЩЕННЯ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ЗАЛАХ.....	69
Осман С. В.	72
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ	72
Пилипенко Г. С.	73
УПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ISO НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	73
Резенкіна Н. О.	76
ПИТАННЯ ПОДВІЙНОГО ГРОМАДЯНСТВА – ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ.....	76
Руденко І. В.	78
ЩОДО ПЛАНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ПРИ КОЛЕКТИВНІЙ (БРИГАДНІЙ) ФОРМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ.....	78
Семенцова О. В., Челядінова Н. Г.	81
АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В СИСТЕМІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	81